

1
2
24
3.
4.
5.
6.
7.
8

1734.

21. Baucerus, G. Godefridus: De quarta Trebellianica
in pacto nuptiali caute.
22. Baucerus, Godefridus: De eo, quod justum est
in forma hereditationis. 2 Saentl. 1731 & 1756.
3. Broze Ernestus Henricus: De actibus jurisjurandi comi-
tibus.
4. Daegenius, Cas. Matth.: De legitima probatione
casuum fortuitorum.
5. Daegenius, Carolus Matth.: De abusu, qui cum ea
prestationibus rusticorum plerumque occurrere
solet.
6. Drossigius, Sigismundus Ridenicus: De usu abusu-
calcularum apud veteres ad apocal. II. 17.
7. Grotius, Michael Henricus: Programma, quod
ad orationem uspicalem invitatur.
8. Grotius, Mich. Henricus; fac. jur. procuratoris:
De priore academiae Lipsiensis cancellario.
Programma, quod in inaugurationem quadamque candidi-
torum (Traugott Thomaei seq.) in Dicit.

1731.

9. Fröcher, Mich. Henr.: Programm, quod inaugurale
solenne S. Div. Koenigii invitato.
10. H. Klingrus, Carolus Fridericus: De eo, quod justus
est circa expositionem infantium 2. Sempl.
11. H. Himmelinus, Ferdinandus Augustus: De numero 18
et septenario testium in testamentis. 2 Sempl.
1731-1748.
12. Fröcher, Gottfriedus Lemkuedes: De successione con- 19.
jugum Lipsiensium.
13. Kuestner, Abraham: De aedificiorum demolitione
ab constitutam servitute: ne luminibus officiantur 20
vel de non altius tollendo, simulque collegera sua
dyberna in his est. 21
14. Kuestnerus, Abrahamus: De Academia.
15. Kestler, Martinus Gottlieb: De fidei commissu perpetuo
famulatu in fundo.

1731.

16. Hersten, Martinus Gollub: De analocismo jure
naturalis nec proutas illicito.
17. Klingner, Dr. Gollub: De probatione stultitia
et colono suscipienda. Programma, quo lectio-
nes suas indicat.
18. Kneblanch, Dr. Georgius: De Luthariensi Communi-
onem inter conjuges, ejusque principis
effectibus in foro
19. Koenigk, Juan. Christianus, fac. jur. procuratoris:
Programma, quo solennia doctoralia Dr. Georgii
Kneblanchii indicat
20. Koeselius, Godefridus Reinoldus: De dominio
ejusque effectibus
21. Koeselius, Godefridus Reinoldus: De traditionis
acta domini acquisitionem effectum tam
naturalis quam positivum jure: et hoc rursus
tam communi tam Saxonico.

1731.

22. Nordholfus, Christianus: De ecclesiis suburbicariis . . .
23. Kuentzold, Fidor. Alexander: Programm, quod in gymnasio palenensi Muenckevici disquisitionem . . . involvat
24. Ludewig, Gump. Thomas: De differentia juris comm. et statutaris inbecillis inter haec successionis ab intestato consanguineorum.
25. Ludewici, Cordus Gumbel.: De veris et falsis cognitionis humanae principiis

8745.

1731, 1746

DE
NUMERO SEPTENARIO
TESTIVM
IN TESTAMENTIS

MEDITATIO

QVAM

ILLVSTRIS IVRISCONSULTORVM ORDINIS
CONSENSV

AD DIEM V. OCTOBR. CIO 19CCXXXI

1021

PRAESIDE

FERDINANDO AVGVSTO HOMMELIO

PHIL. ET VTR. IVR. D. SCAB. EL. ASSESS.

ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR ET RESPONDENS

EHREGOTT FRIDERIC. BERGMANN

DRESDENSIS.

EDITIO SECVNDA.

LIPSIAE,

APVD IOAN. CHRIST. LANGENHEMIVM

1748.

DE
NUMERO SEPTENARIO
IN FESTIVITATIS
MEDITATIONE

ILLUSTRISSIMO CONSILIORUM ORDINI
SACRAE THEOLOGICAE FACULTATIS
UNIVERSITATIS HALLENSENSIS
PRAESIDI
FRIDRICH AUGUSTO HORNHELIO
PHILOSOPHO ET THEOLOGO
AC ACADEMICO PRAESIDI
HONORABILISSIMO
FRIDRICH BERNHARDI
GRATIA

EDITIO SECUNDA
LIPSIAE
MDCCLXXII

I.

tiam quod discere superuacuum est, prodest cognoscere, sapienter ait *SENECA Lib. VI. de Benef.* Equidem veritates omnes eiusdem conditionis aut dignitatis esse, dici haud potest, sed earum alias necessarias, vtilis alias, quasdam fere tantum iucundas nemo est qui ambigat. Sterilem tamen adeo, inanem et siccam esse nullam, vt non aliqua saltem inde sperari possit vtilitas, sanioris Philosophiae principia edocent. Quam ob rem nec nobis vitio erit vertendum, quod ex copiosissimo, qui ad disputandum sese of-

A 2

fert

fert campo, non foecundiores potius, et ad decidendas fori controuersias magis accommodatas, quam praesentem, de numero septenario testium in testamentis, materiam nobis elegerimus, in qua discutienda industriam nostram et vires exerceamus. Sicuti enim nulla veritas scitu prorsus indigna est, ita praesens etiam tractatio non omni destituitur vtilitate. Vix enim iuris nostri rationes cuiquam constare poterunt, nisi originem et progressum eiusdem curatius explorauerit.

II.

Septem in testamentis requiri testes, dubitat nullus. Sed quae numeri huius septenarii ratio, quae origo, non aequae est expeditum. Equidem hunc septenarium numerum ex antiquis testamentis, quae dicuntur per aes et libram, imo ex vetustissimo in comitiis testandi ritu originem trahere, communiter sentiunt. Ista tamen doctrina iam dubia quodammodo reddita fuit in *Dissert. de Scriptura eiusque necessitate in Testamento nuncupatiuo* sub moderamine Domin. Praef. habita d. XXV. Februar. c1o1o ccxxix. §. 4. Nobis in praesentiarum non dubiam modo, sed

sed falsam omnino hanc esse doctrinam, imo falsissimam, hanc nostra dissertatione monstrare, animus est; hac quidem methodo, ut initio ipsam, quam impugnabimus de origine numeri septenarii testium in testamentis communem doctrinam commemoremus, deinde, expositis rationibus, quare a vulgari ista Doctorum opinione resiliendum nobis existimauerimus, quae nostra sit de ratione et origine huius numeri coniectura, demum addamus.

III.

Primum igitur ipsa de ratione numeri huius septenarii Doctorum hypothesis nobis explicanda venit. De qua eiusque erroribus ut eo felicius possit iudicari, veterum testamentorum apud Romanos praemittamus delineationem, succinctam tamen et breuem, nihil attingentes, nisi quod ad concipiendam de numero septenario testium opinionem vulgarem videbitur necessarium. Cum de cetero notior sit testamentorum historia, quam ut prolixiori nostro indigeat commentario. Testamenta igitur apud Romanos vetustissima sunt, imo ipsis XII. Tab. LL. antiquo-

quiora. Quippe sub Regibus iam vſitata, quod diſcimus ex Plutarcho in Romulo, vbi Anci Marcii Regis temporibus Tartutius homo diues Larentiam meretricem dicitur τελευτήſας ἀπολύψαι κληρονόμον, h. e. moriens heredem teſtamento reliquiſſe, vti PERIZONIVS interpretatur ad *L. Voconiam* p. 134. Fiebant autem teſtamenta primis temporibus in calatis comitiis §. 1. *Inſtit. de Teſtam. VLPPIANVS Fragm. Tit. XX. §. 2. GELLIVS Noct. Attic. Lib. XV. Cap. 27.* Quamvis enim teſtamentorum cauſa calatus haud fuerit populus, vt ſomniat THEOPHILVS in *Paraphraſi ad §. 1. Inſt. de Teſtam.* erant tamen teſtamenta comitiarum, alia de cauſa vt legum ferendarum, aut Regum et flaminum inaugurandorum gratia conuocatorum, quaſi adpendices. Vid. B. THOMAS. *Diff. de Primis initiis ſucc. Teſt. apud Rom. §. XVI. ſqq. Celeb. HEINEC. Antiqu. Rom. Lib. II. Tit. X. §. 2.* Et quidem publice condenda tum erant teſtamenta, ſollempni rogatione ad populum directa, hac opinor formula VELITIS, IVBEATIS QVIRITES, VT L. VALERIVS POST MORTEM MEAM IVRE FAMILIAM CAPIAT. HAEC, VTI DIXI, ITA

ITA VOS QVIRITES ROGO. Conf. REVS-
NER. *P. I. C. X. n. 4.* Celeber. HEINEC.
loc. cit. B. THOMAS. *dict. Diss. §. XI.*

IV.

Publica auctoritate ordinanda erant te-
stamenta et a populo roganda, quod neque
legis naturalis erant, neque tunc temporis
iuris positiui. Deficiente igitur lege, quae
valorem conciliaret testamentis, populus
erat adeundus rogandusque, vt extra ordi-
nem quasi sustineret testantium voluntates.
Conf. DN. PRAESES *cit. Dissert. §. 7.* Quae
ratio mihi magis probatur, quam CORNEL.
VAN BYNCKERSHOECK, qui *Lib. II. Cap. II.*
Obferu. testamenta ideo a populo publice in
comitiis ad instar legis roganda fuisse censet,
quod vltima voluntate excludebantur agnati.
Hos autem sicuti ad successionem lege fue-
rant vocati, non aliter quoque nisi noua qua-
si lege, a populo roganda, a successione
potuisse excludi. Non enim quadrat haec
ratio ad tempora ista, quibus testamenta
fiebant in comitiis. Agnatorum ab intesta-
to successio introducta demum fuit Lege
Decemuirali VLPIAN. *Tit. XXVII. §. 5.*
Pr.

Pr. Inst. de Legit. Agnat. Success. testamenta autem in comitiis Legibus XII. Tab. antiquiora sunt, *vid. §. praec.* imo his postmodum latis iterum euanuere. *conf. §. seq.*

V.

Latis igitur XII. Tab. LL. latissima quoque pro arbitrio testandi potestas Quiritibus fuit concessa, teste POMPON. *L. CXX. D. de V. S.* in his enim scriptum fuisse legimus: PATER FAMIL. VTI LEGASSIT SVPER PECVNIAE TVTELAEVE REI SVAE, ITA IVS ESTO. GOTHOFREDVS *in Fragment. XII. Tab. ad Tab. V.* BALDVIN. *ad LL. XII. Tab. cap. 29.* Ab hoc ergo tempore testamenta in calatis comitiis penitus desuisse videntur. Equem enim adeo desipuisse credimus, vt, introducta liberrima quomodocunque testandi licentia, adhuc tamen publice coram populo in comitiis, supremam maluerit condere voluntatem.

VI.

Verum liberrima haecce testandi potestas non multum post legem Decemviralem conditam rursus exoleuit. Patricii enim, vt ferendi

rendi et interpretandi iura auctoritatem vel inuita plebe sibi solis acquirerent, variis effecerunt fraudibus. Iura plana otiosis inuoluebant difficultatibus, negotia ciuilia variis implicabant sollempnitatibus. Inde fori disputationes, item legum actiones seu formulae solennes POMPON. *L. II. §. 6. D. de Orig. Iur.* quibus a Cn. Flauio diuulgatis, notae compositae occultae, ab aliis non intelligibiles, quibus tamen utendum erat in iudicio. Eadem ergo patriciorum calliditas varias et circa testamenta sollempnitates introduxisse videtur. Atque inde euenit, ut testamenti factio iuxta LL. XII. Tab. plana solutaque nouis inuolueretur ritibus, nouis difficultatibus. Interueniente imaginaria venditione et familiae mancipatione erat testandum; adhibendus erat libripens et familiae emtor, his adiungendi quinque testes, quibus praesentibus tabulas testamenti tenens testator sollempni formula suam nuncupabat voluntatem: HAEC VTI IN HIS TABVLIS CERISVE SCRIPTA SVNT ITA DO, ITA LEGO, ITA TESTOR, ITAQUE VOS QVIRITES TESTIMONIVM PRAEBITOTE. Vid. VLP. *Fragm. XX. 9. ISIDOR. Orig. IV. 24. CLEM.*

ALEXANDR. *Strom. V. 574.* Hincque nata testamenta quae dicuntur per aes et libram. Egregie ergo fallitur BALDVINVS qui *ad Cap. 29. XII. Tab.* horum testamentorum originem falso adscribit XII. Tab., quibus potius liberrimam quomocunque testandi potestatem datam fuisse, modo ostendimus. Conf. B. THOMAS. *d. Diss. de Prim. Init. Success. Test. §. 31. sqq.*

VII.

Verum temporis tractu haec quoque, quae aere et libra fiebant, testamenta rursus in desuetudinem abierunt. Primum enim PRAETOR harum subtilitatum pertaesus in omni testamento sola VII. testium signacula sufficere voluit §. 2. *I. de Test.* Postmodum tam ex vsu hominum quam ex constitutionum emendationibus in vnam consonantiam iungi coepit Ius Civile et Praetorium, ita, vt in omni testamento VII. testes, Cives Romani, puberes, ad hunc actum rogati, et vno tempore praesentes requirerentur. Atque haec est sollemnis ista testamentorum forma, quae Iure nouo introducta, simul cum Romanorum legibus in Germaniam rece-

recepta, et postmodum imperii legibus per
Rec. Imper. d. ann. 1511. confirmata est.

VIII.

Quamuis igitur in omnibus causis etiam arduis et maioribus, quibus de fortuna, de fama, de vita denique hominis disceptatur, duo tantum testes sufficiant, in sola tamen testamentorum materia septem fuerunt desiderati. Quae res saluam mouit eruditus in indaganda huius numeri ratione ut nervos suos contenderent. Nescio tamen an satis feliciter. Repetunt nempe numeri septenarii testium in testamentis originem ex praefato per aes et libram nuncupandi ritu, immo ex vetustissimo coram populo in comitiis testandi more, ita, ut testamenta, quibus hodie utimur, veterum istorum sint quasi imagines. Septem enim testes ideo in testamentis nostris adhiberi censent, quod totidem personae et olim in testamentis per aes et libram erant necessariae, testes scilicet quinque cum libripende et familiae emtore. Quare autem in his praecise quinque testes fuerint desiderati, noua Eruditorum sollicitudo. Si

BACCHOVIVM audias atque GYPHANIVM

ad §. 1. *I. de Testam. Ordin.* quos vno agmine ceteri sequuntur, quinque testes repraesentabant populum Romanum in comitiis, in quibus iuxta quinque classes, in quas Seruius Tullius illum diuiserat, comparebat, a quo suffragia dabat. Vt ita haec rursus, quae aere et libra fiebant testamenta, priscorum istorum in comitiis rogatorum fuerint quasi imitamenta. Sed monstra haec sunt, quae miror a tot eruditorum concoqui potuisse. Ne tamen gratis haec dixisse aut frustra hypothesein tot doctorum calculo comprobatae falsitatis accusasse videamur, agedum erroneam istam esse doctrinam et falsis inniti praesuppositis, non vna ratione demonstrabimus. Duobus autem potissimum hypotheseis ista innitur praesuppositis. Vnum est, quod testamenta nostra sint imitamenta testamentorum per aes et libram, et quod septem testes ostendant septem personas in istis olim adhibendas. Alterum quod quinque testes in testamentis per aes et libram priscum testandi ritum et populum Romanum secundum quinque classes in comitiis comparentem repraesentauerint. Sed vtrumque hoc tam falsum esse, quam quod falsissimum

num sequentibus rationibus dabimus probatum.

IX.

Primo igitur falsum est, quod vno ore vulgo docent, septem testes, in testamentis se referre ad testamenta veterum, quae fiebant aere et libra, et septem repraesentare personas, in illis adhiberi solitas. Namque primo non septem, sed octo in testamentis per aes et libram deprehenduntur personae, testes quinque, libripens, familiae emtor, et praeter hos omnes antestatus, qui testium fidem tacta auricula obtestabatur, hunc enim sicut in emancipationibus, ita quoque in testamentis adhibitum olim et a libripende diversum fuisse ex clarissimis monumentis ostendit *Vir Excellentissimus* D. IOHANN. GOTTLIEB HEINECCIUS *Antiqu. Rom. L. I. Tit. XII. §. 1.* conf. et ALEAND. item SCHULTINGIUS *ad Caii Institut. Lib. I. Tit. VI. §. 3.* Quod si ergo per certum numerum testium vetus mos per aes et libram testandi significari debuisset, utique non septem, sed octo testes fuissent adhibendi. Deinde cum sollemnia testamentorum modernorum par-

tim ex veteri iure ciuili, partim ex constitutionibus Imperatorum, partim denique ex iure praetorio compilata, vt eleganter explicat TRIBONIANVS *in cit.* §. 29. *Inst. de Testam. Ordin.* numerus tamen testium non ex Iure Ciuili sed praetorio descendit, vt item docet TRIBONIANVS, *in cit.* §. 2. *Sed cum paulatim*, inquit, *tam ex vsu hominum*, quam ex constitutionum emendationibus coepit in vnam consonantiam ius ciuile et praetorium iungi, constitutum est, vt vno eodemque tempore (quod Ius Ciuile quodammodo exigebat) *septem testes adhibitis*, et subscriptione testium, quod ex constitutionibus inuentum est, *et edicto Praetoris* signacula testamentis imponeretur. Quod si igitur numerus testium in testamentis ex Iure Praetorio est, operam sane perdunt, qui ex testamentis per aes et libram, quod Iuris Ciuilis inuentum, numerum istum explicandum esse arbitrantur.

XI.

Denique non tantum in testamentis sed plerisque aliis negotiis, quae cum testamentis per aes et libram nihil habent commercii, nume-

numerus testium septenarius Quiritibus fuit sollemnis. Diortium nullum ratum fuisse, nisi septem ciuibus Romanis puberibus adhibitis PAVLVS docet *L. f. D. de diort. et repud.* Pari ratione in emancipationibus ante curiam faciendis septem testium numerum fuisse necessarium refert CAIVS *Lib. I. Inst. Tit. VI. §. 3.* verbis: *Vt septem testium numerus impleatur.* Ex quo coniiicio numerum testium in testamentis non praecise ex veteri testandi ritu per aes et libram esse accersendum, aut istorum testamentorum repraesentare formam, sed numerum septenarium a Romanis ex singulari ratione in plerisque negotiis et actibus sollemnibus fuisse introductum, de qua re coniecturas nostras dabimus infra.

XII.

Accedo ad alterum praesuppositum doctrinae vulgaris de numero testium in testamentis, quod nobis impugnandum summus. Scilicet in explicanda ratione numeri quinquenarii testium, qui in testamentis per aes et libram olim adhibebantur, vltterius recurrunt ad testamenta antiquissima in calat
tis

tis comitiis a Romanis condita. Fiebant haec publice coram populo, rogatione ad populum directa, et more sollempni, quam exposuimus supra. Hunc ergo antiquissimum testandi ritum in testamentis per aes et libram Romanos imitatos esse aiunt. In specie quinque testes adumbrasse contendunt populum Romanum secundum quinque classes, in quas a Seruio Rege erat diuisus, in comitiis comparentem et suffragia dantem, ut sicut singuli testes suam classem, ita vniuersi populum vniuersum repraesentauerint. Conf. BACHOVIVS et GYPHANIVS *ad §. 1. Instit. de Testam. Ordin.* HUBER. *Prael. Tit. de Testam. Ord. §. 5. seqq. eiusdemque Digress. Lib. IV. Cap. 32.* B. THOMASIVS *Diss. de Sensu Leg. Decemu. Testam. apud Rom. §. 11.* B. BAYER. *ad Instit. Tit. de Test. Ord. Pos. 47.* Enim vero aut fallor, aut commenta haec sunt, et vana fallacis soporis ludibria, ut nubem pro Iunone amplexi mihi videantur qui inanes istas fabulas pro vero accipiunt. Primo enim non in quinque sed sex classes populum diuiserat Seruius, ut DIONYSIVS HALICARNASSEVS refert, *Lib. IV. in Vita Tullii*, ut adeo non per quinque sed sex personas

sonas repraesentandus fuisset populus Romanus. Quae ratio VINNIUM quoque mouit, vt a communi ista interpretum doctrina nobiscum quodammodo diuortium faceret, in *Comm. Tit. Inst. de T. Ord. §. 2.* Enim vero vt nihil penitus diffimuleus dubium illud, vtut non penitus spernendum, neque tamen omni exceptione maius est. In classe enim sexta erant tantum proletarii, qui censu, capite, suffragioque carebant indeque nullo numero habebantur et inter classicos non connumerabantur, sed ii tantum qui erant in classibus quinque primis vti ex ARNOBIO *aduersus gentes* patet, qui, *desinite*, inquit, *hominem, proletarius cum sit, classibus et capite cum censeatur, adscribere ordinibus primis*, ad quem locum conferri merentur STEWECHII *Electa*, ELMENHORSTII *Observationes*, HERALDI *Animaduersiones*, aliique. Indequ est, quod SALLVSTIVS *ad Caesarem Epist. II. C. 8. n. 1.* quinque tantum classium mentionem faciat. It. LIVIVS *L. III. C. 30. qui Romae creatos dicit X. Tribun. Pleb. binos ex singulis classibus.* Conf. Id. *Lib. I. C. 43.* nec non HENR. GLAREANVS LORITVS *in Annot. ad Liu. Lib. III. pag. 47.* ARNOBIVS

BIVS quoque *cit. Lib. II.* quinque tantum classes memorat, *Numquid enim,* ait, *quinque in classes habetis populum diuisum, vestri olim vt habuere maiores.* Quodsi igitur ex dictis rationibus displiceat forte hoc Vinnii argumentum, agedum, suppeditabimus alia, quae nisi per colorata praeiudiciorum perspicilla rem intuearis, a communi Bachouii interpretumque opinione te facile dimouebunt.

XIII.

Per quinque igitur personas in testamentis, quae fiebant aere et libra, repraesentatas fuisse quinque classes et populum Romanum, coram quo olim testamenta fiebant in comitiis, vel inde dubium est, quod testamenta olim non in comitiis centuriatis condebantur, in quibus populus Romanus comparebat secundum classes, in quas a Seruio Tullio erat diuisus, sed in curiatis potius, quibus iuxta triginta curias, in quas iam olim Romulus eum diuiserat sententiam rogabatur. Scilicet triplicis generis erant comitia apud Romanos, alia curiata, alia centuriata, alia denique tributa. Curjata antiquissima sunt,

sunt; atque in his populus suffragium dabat
 secundum curias triginta in quas Romulus
 eum distinxerat, in centuriatis populus sen-
 tentiam ferebat iuxta classes in quas partitus
 eum fuerat Seruius Tullius, in tributis deni-
 que secundum tribus populus congregaba-
 tur. Omnia haec comitia generali nomine
 dicebantur calata, a Graeco καλέω, quod ad
 comitia populus conuocaretur. Conf. NI-
 COLAVS GRVCHVS *Lib. III. de Comit. Rom.*
 CAROLVS SIGONIVS *de antiquo Iure Ci-
 uium Romanor.* BLONDVS *in Statutis Vr-
 bis Romae.* Quo igitur genere comitorum
 vsi sint Romani in condendis testamentis spe-
 cifice non indicant auctores. Tribonianus,
 Ulpianus, Gellius et Theophilus locis supra
 §. III. citatis, testamenta olim facta fuisse in
 comitiis calatis referunt, quod verbum, vt
 dixi, generale est. In quibus autem in spe-
 cie comitiis testamenta olim fuerint facta,
 non edicunt. De tributis plerique consen-
 tiunt in illis testamenti factionem fuisse nul-
 lam, quippe in quibus plebs tantum conue-
 niebat. B. THOMASIVS *de Prim. init. Suc-
 cess. Testam. apud Rom. §. 15.* et quorum vsus
 nullus fuit ante iudicium Coriolani. An
 autem

autem in curiatis, aut vero centuriatis veteres fuerint testati, non aequae conveniunt. Mihi sane per calata comitia apud Vlpianum, Gellium et reliquos potius curiata quam centuriata esse intelligenda probabile videtur ex rationibus sequentibus. *a*) Quia testamenta in comitiis iam fieri coeperunt primis Ancii Marci Regis temporibus, ut verosimile est ex *PLUTARCHI loco supra cit.* adeoque circiter C. annos antea, quam populus a Servio Tullio in classes divideretur, et secundum eas in comitiis centuriatis conveniret. *b*) Quia alias sequeretur, intra urbem Quirites testari non potuisse, centuriata enim intra pomerium haberi non poterant; sed locus eis destinatus erat campus Marcius extra urbem, cum e contra curiata fierent intra pomerium in foro. *γ*) Quia testamenta iisdem comitiis fiebant, quibus et sacrorum detestationes, ut refert *GELLIVS Lib. XV. Cap. 27.* iam vero consecrationes pontificum fiebant in curiatis, ut ex Cicerone pro Domino probat *GRVCH. de Comit. Roman. Lib. III. Cap. 2.* vid. tamen *HVBER. Digress. Lib. IV. C. XXX. §. 3.* *d*) Quia centuriata magis solemnia erant, quam curiata, in illis enim de

de bello et pace, de Legibus publicis ferendis consultabatur, adeoque in his potius, quam illis, negotia priuatorum, qualia erant testamenta, peracta fuisse probabile est, ε) denique per comitia *κατ' ἐξοχήν* sic dicta intelligenda esse magis curiata quam centuriata, exin quoque conuicio quod partim curiata antiquissima sint, et centuriatis vetustiora, partim etiam quod locus quo habebantur curiata comitium fuerit dictum. Plura vide apud VINNIUM in *Comment. ad §. 1. Instit. de Testam. Ordin.* Quod si ergo non in centuriatis condita olim fuerunt testamenta, sed in curiatis, in quibus iuxta triginta curias suffragia inibant Quirites, sane non per quinque sed triginta testes repraesentandus fuisset populus in testamentis per aes et libram, si, quod vulgo creditur, haec priscorum istorum in comitiis fuerunt imitamenta.

XIV.

Deinde observa in testamentis per aes et libram duos occurrere actus, maxime diuersos, imaginariam familiae venditionem et ipsam testationem. *In testamento*, ait VLPIANVS, *quod per aes et libram fit duae res aguntur,*

tur, familiae mancipatio et nuncupatio testa-
menti, Tit. XX. §. 9. Mancipanda primum
 erat familia, quia per imaginariam venditio-
 nem et actum inter viuos transferri volebant
 Romani haereditates, in cuius rei causas in-
 quirat B. THOMAS: *Diff. de Sensu Leg. De-*
cemu. Testam. §. 10. Cum vero in haereditate
 essent simul etiam res mancipi, quarum ple-
 num et Quiritarium, dominium sine manci-
 patione sollemni in alium transferri non po-
 terat, inde mancipatione in condendis testa-
 mentis erat vtendum VLPIAN. *Tit. I. §. 8.*
 Conf. SCHVLTING. *ad Vlp. Tit. XIX. §. 3.*
pag. 620. Quae cum ita sint in testamento
 per aes et libram quinque adhibebantur te-
 stes, non quia erat testamentum, sed quod
 mancipatio interueniebat, in omnibus nam-
 que mancipationibus quinque testes erant
 necessarii, quod ex VLPIANO discimus *Tit.*
XIX. §. 3. et CAIO *apud Boethium Comment.*
ad Topic. Cic. Lib. III. Frustra igitur huius
 rei ratio ex comitiis et vetustissimo testandi
 ritu accersitur, nisi in omnibus mancipatio-
 nibus per quinque testes populum Roman.
 repraesentari dixeris, quo nescio an quic-
 quam dici possit ineptius. Quid enim man-
 cipa-

cipationibus cum comitiis aut quinque clas-
 sibus commercii est? Mancipationes nun-
 quam fiebant in comitiis aut publice coram
 populo, sed priuatim, vt probat SCHVL-
 TING. *Jurisprud. Anteiust. pag. 292.* Nec
 probabile est mancipationes, quae in nego-
 tiis ciuilibus quotidie adhibebantur, restrictas
 fuisse ad tempora comitiorum, quae non nisi
 bis in anno conuocabantur, si THEOPHILO
 credimus in *Paraphr. ad S. l. I. de Test. Ord.*

Non autem in mancipationibus tantum,
 sed aliis quoque negotiis numerum quinque-
 narium testium in vsu fuisse constat apud Ro-
 manos. Quinque testes mares adhibendi
 erant, quoties ageretur de partu monstroso
 exponendo. DIONYS. HALICARN. *Antiqu.*
L. II. C. 17. Idque antiquissimis tempori-
 bus et iamiam sub Romulo Rege obtinuit.
 Ex quo discimus mirum quantum falli erudi-
 tos, qui numerum quinquenarium testium
 in testamentis, quae aere fiebant et libra ex
 antiquo in comitiis testandi ritu repeten-
 dum esse censent, aut per quinque testes in
 actibus solemnibus Romanos repraesentasse
 populum a Seruio in quinque classes distribu-
 tum,

tum, cum sub Romulo iam iam et multo ante, quam populus a Seruio in classes esset diuisus, numerus testium quinquenarius in negotiis ciuilibus esset sollemnis.

XVI.

Sed quid faciemus Festo, qui testes signandis testamentis adhibitos, vocatos fuisse classicos dicit, manifesto, vt Gyphanius autumat, indicio, testes in testamentis olim repraesentasse quinque classes, secundum quas in centuriatis comitiis quondam comparebant Romani. GYPHANIUS *ad §. 1. I. de Testam. Ord.* Verum salua res est, Classici enim testes vocantur, non quasi singulas classes repraesentassent, sed quod erant Ciuēs Romani. Ciuēs namque omnes censebantur in aliqua classe, et qui classē non habebant, ciuēs quoque non erant. VINNIUS *ad §. 2. I. de Testam. Ordin.* ibidemque cit. SCALPGER. Aut si maui classicī testes Festo dicuntur qui integrāe sunt fidei, viri praestantes, et irrefutabiles, classicum enim Romanis idem est ac bonum praestans, sicuti eodem sensu scriptores Classici dicuntur GELLIO scriptores assidui et praestantissimi. *Noct. Attic. Lib.*

*Lib. XIX. Cap. VIII. e contra proletarii
scriptores infimae sortis VINNIVS loc. cit.*

XVII.

Ostensum nunc satis perspicue opinor
rationem numeri septenarii testium in testa-
mentis modernis neque ex testamentis anti-
quis per aes et libram, neque ex vetustissimo
in comitiis testandi ritu esse deriuandam,
meraque esse et vana somnia, quae de nume-
ro testium testamentariorum fingunt GYPHA-
NIVS, BACCHOVIVS, et ceteri Doctores.
Sed non satis est, inquis, aliorum vitupera-
re hypotheses, nouae sunt dandae conie-
cturae, eaeque meliores. Periclitabimur
ergo, an de numero septenario testium in
testamentis aliquod proferre possimus iudici-
um, quamuis, an in re ambigua et vetustate
circiter oblitterata, certi quidpiam determi-
nari possit, propemodum diffidamus. Si-
quid interim coniectura assequi valeo, se-
ptem testes in testamentis plenitudini et per-
fectioni, quam numero septenario inesse
credebant veteres, originem debent. Mul-
ta sunt, quae de numero hoc tradiderunt
Plato, Aristoteles, aliique Philosophorum,
D prae

prae ceteris vero Pythagoras septenarium numerum veneratione dignum, rebus sacris maxime conuenientem reliquorum omnium longe perfectissimum esse et *ἑπτά* dictum ait quasi *σεπτάς* a *σεβασμῶ ἀξιῶ*, numerus veneratione dignus. Conf. STANLEII *Historia Philosoph. in vita Pythagorae. C. XI.* Philosophiae autem Pythagoricae studiosissimi erant Romani. Statuam quoque Pythagorae positam fuisse in cornibus comitii singularis reuerentiae documentum PLINIVS refert *Lib. XXXIV. Cap. VI.* De Numa testatur idem PLINIVS *Lib. XIII. Cap. 14.* quod Pythagoricae Philosophiae fuerit dedicatissimus; inde igitur euenisse videtur vt cum aliis quibusdam Pythagoreae Philosoph. Capitibus, doctrina quoque de sanctitate, perfectione, et plenitudine numeri septenarii a Romanis Philosophis, nec non Iuris nostri conditoribus, fuerit adoptata. Sane CICE-RO numerum septenarium appellat plenum, *Somm. Scip. C. 2.* item rerum omnium modum *C. 5.* Hinc etiam Deorum et Principum capita septem radiis depicta deprehenduntur, ita in specie Augusti caput expressum in nummis atque marmoribus Romanorum

rum vid. FRIGEL. *de Stat. Illustr. Rom.* p. 273.
 et GOLZIVM *in num. Aug.* p. 118. Huius igitur
 doctrinae Pythagoricae varia in iure quoque
 nostro supersunt vestigia. Ex hoc enim
 fundamento fluxisse videtur, quod partus
 septimo mense editus maturus videatur et
 matri profit. *Septimo mense natus matri prodest,*
ratio enim Pythagoraei numeri hoc videtur
admittere ut aut septimo pleno aut decimo
mense partus maturior videatur. IVL. PAUL.
Rec. Sent. L. IV. T. IX. §. 5. Eiusdem ergo
 principii confectarium est, quod Praetores
 septem requisiverint testes in ordinandis vlti-
 mis voluntatibus.

XVIII

Habes, B. L. nostras *de numero septena-*
rio testium in testamentis eiusque origine
qualescunque coniecturas. Quae si Tibi per
 omnia non probabuntur, id saltem effecisse
 videbimur, ut sententiam nostram non peni-
 tus improbabilem esse intelligas. Vale, C.
 L. et nobis faue.

Π Α Ρ Ε Ρ Γ Α.

I.

Actor suam intentionem, reus exceptionem, regulariter probat, utut se fundet in negatiua.

II.

Eratribus germanis competit querela inofficiosi, si vel nulla inhonesta persona iis sit praelata.

III.

Eratres vterini ne quidem iure nouissimo habent querelam inofficiosi, si vel maxime turpis persona instituta sit.

IV.

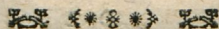
Mulieres non possunt esse testes in codicillis.

V.

Pecunia lustrica pertinet ad peculium aduenturium regulare.

VI.

Maritus non est Dominus rei dotalis, sed vxor, etiam durante matrimonio.

Leipzig, Diss., 1731 A-L

X 241 7843

1731, 146

DE
NUMERO SEPTENARIO
TESTIVM
IN TESTAMENTIS

MEDITATIO
QVAM

ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS
CONSENSV

AD DIEM V. OCTOBR. CIO 1800XXXI.

10 1/2

PRAESIDE

ERDINANDO AVGVSTO HOMMELIO

PHIL. ET VTR. IVR. D. SCAB. EL. ASSESS.

ERV DITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR ET RESPONDENS

EHREGOTT FRIDERIC. BERGMANN

DRESDENSIS.

EDITIO SECVNDA.

LIPSIAE,

APVD IOAN. CHRIST. LANGENHEMIVM

1748.

